

IZMĒGINĀJUMA PROJEKTI UN PAGaidu IZMANTOŠANA

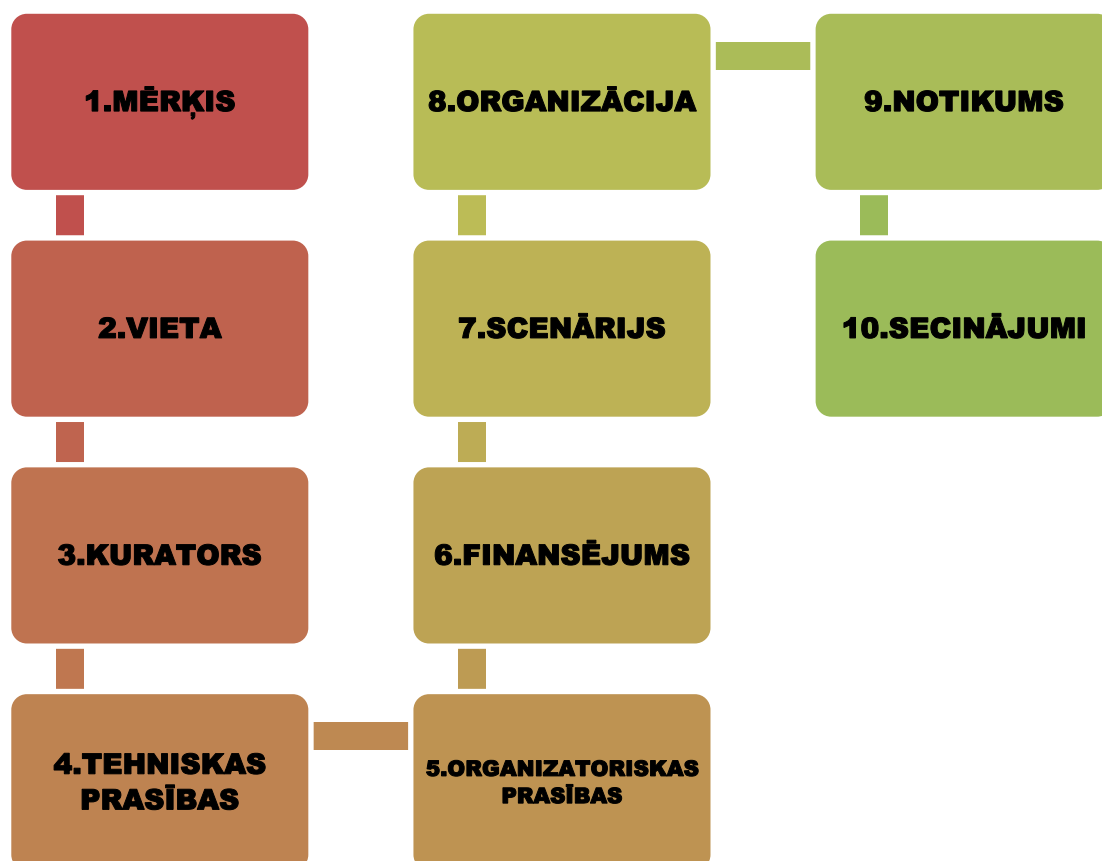
Izmēģinājumu projekti, eksperimentu veikšana.

Jebkuru notikumu pilsetvidē būtu jāskata kā procesu sadalītu 3 galvenajos blokos – plānošana / pasākums /secinājumi. Šobrīd bieži vien par būtiskāko tiek uzverta pati pasākuma daļa un plānošana, lai arī profesionāla, bieži ir ar haotisku un vāju sasaisti ar pārējām daļām, secinājumiem parasti vispār izkūpot gaisā.

Taču Tērbatas ielas svētki ir bijis ne tikai lielisks pirmais precedents nebijuši plaša mēroga izmēģinājumam, bet arī laba mācību platforma līdzīgu pasākumu noturēšanai.

Tālāk aprakstīts process un ta atslēgas posmi veiksmīgai ekperimentu un pilsētvīdes notikumu plānošanai un organizācijai.

10 soļu algoritms notikumam pilsētvīdē akcentē galvenos secīgos pieturas punktus, iezīmē katra procesa posma dalībniekus un atbildīgos.

Attēls 1. 10 soļu algoritms notikumam pilsētvīdē.

1. Mērķis.

Pirmais un svarīgākais ir mērķa definēšana. Ko vēlamies panākt, kā izmērīsim rezultātu. Mērķa definēšana ir projekta ierosinātāja uzdevums. (Parasti – RD SD, RD PAD, PAB)

Mērķi var būt sekojoši:

Izmēģinājums kādam telpiskam risinājumam. Satiksmes organizācijas pārorganizēšana (t.sk. ielu slēgšana satiksmei noteiktās dienās vai pilnīga satiksmes reorganizācija teritorijā). Piltoprojekti un dažādu risinājumu testēšana (atkritumu urnas, soliņi, rotaļlaukumi ielu telpā, ielu kafejnīcas autostāvvietu zonā utt.)

Sabiedrības informēšana. Piemēram par sekojošiem ielas pārbūves darbiem un ar to saistītiem ierobežojumiem būvniecības laikā, kā arī plānotajiem risinājumiem un uzlabojumiem. Arī informēšana par kādu vispārēju praksi vai risinājumu vai pilsētvides kvalitātes jautājumiem. Piemēram par ilgtspējīgas lietus ūdeņu apsaimniekošanas iespējām – lietus dārziem pilsētā.

Atbildīgais – ierosinātājs.

2. Vietas izvēle.

Vietas izvēle lielākoties jau tiks noteikta definējot mērķi. Kur notikuma vieta būs izpētes vai darbības teritorija. Taču jāizvērtē mērogs un jāsalāgo tas ar panākamo rezultātu. Satiksmes pārorganizācijas eksperimentiem būs nepieciešama gana plaša transformāciju teritorija un vel plašāka izpētes teritorija, lai novertētu izmaiņu efektu uz kopējo satiksmi. Taču, ja mērķis saistās ar eksperimentu, kam nav nepieciešams analizēt plašu ietekmes zonu, jāpārdomā cik lielu teritorija vērts iekļaut. Varbūt pietiek ar vienu kvartālu, skvēru.

Atbildīgais – ierosinātājs+kurators+sab.org.

3. Kurators.

Pasākuma kurators ir atslēgas persona, kas stingri tur rokā visus pasākuma pavedienus. Viena atbildīgā persona, kuras uzdevums ir – sasniegt uzstādīto mērķi. Notikuma kuratoru izvēlas ierosinātājs.

Atbildīgais – ierosinātājs.

4. Tehniskas prasības

Starposms, bet ļoti svarīgs, ir tehnisko ierobežojumu noskaidrošana. Kā pamatmateriāls visai organizācijai, kad veikta vietas izvēle, tas jānoskaidro pirms radīt notikuma scenāriju. Tās var būt īpašas prasības transporta piekļuvei (slimnīca vai doktorāts, vai kāds cits operatīvai dienests, kam nepieciešama ne tikai vienkārši piekļuve, bet ātra un netraucēta piekļuve), trokšņiem (blakus slimnīca vai bērnu dārzs), teritorijā nav pieejami elektrības pieslēgumi.

Atbildīgais – ierosinātājs+kurators

5. Organizatoriskas prasības

Likumā un saistošajos noteikumos paredzētās, kā arī ierosinātāja izvirzītās prasības par notikuma uzraudzību, norisi, drošības pasākumiem, iekārtošanu un pēc tam vietas sakopšanu.

Atbildīgais – ierosinātājs+kurators

6. Finansējums

Finansējuma avots un apjoms, nosacījumi kāda veidā finansējums tiek piešķirts. Ja daļa finansējuma nāk no kādiem fondiem, jānoskaidro, vai tas nenēs sev līdzi kādas būtiskas prasības pasākuma norisei un plānošanai.

Atbildīgais – ierosinātājs

7. Scenārijs

Scenārija radīšana ir ļoti būtisks posms, jo no labas plānošanas lielā mērā atkarīga mērķa sasniegšana. Šajā posmā iesaistāmas NVO un ar sasniedzamo mērķi cieši saistītas organizācijas. Sabiedrības iesaiste plānošanas procesā paaugstina kopējo informētību un katra personīgo atbildības līmeni. Scenārija būtiska sastāvdaļa ir pasākuma komunikācijas plāns sabiedrības informēšanai un atpakaļsaites iegūšanai. Šim koprades pasākumam nepieciešams procesa dizains, ko rada kurators, kas izved šo procesu līdz galīgam rezultātam – scenārijam.

Atbildīgais – ierosinātājs +kurators+ NVO

8. Organizācija

Tā ir procedūru un konkrēto lomu un atbildīgo sadalīšana. Ir būtiski, lai katrs iesaistītais saprot savu darāmo. Svarīgi arī izvērtēt riskus un radīt rīcības plānu neparedzētām situācijām (sākot no lietus un negaisa, beidzot ar negadījumiem un provokācijām)

Atbildīgais – ierosinātājs+kurators+sab.org.+visi iesaistītie

9. Notikums

Blakus patīkamajam – notikuma izbaudīšanai un izmēģināšanai, svarīgi pasākuma laikā veikt datu vākšanu. Tās var būt dažāda veida analīzes – no intervijām un lietotāju uzvedības novērošanas un fiksēšanas, satiksmes transformāciju gadījumā tās var būt transporta noslodzes fiksēšana ik pa 15min noteiktos maršrutos. Šos izpētes paņēmienus un teritorijas definē jau pasākuma scenārijā.

Atbildīgais – visi iesaistītie

10. Secinājumi

Pēc notikuma notiek datu analīze un secinājumu izdarīšana. Analizējot visu informāciju, tiek definēts, vai mērķis ir sasniegts. Ja nē, tad kādas vēl darbības būtu veicamas. Svarīgi, lai arī izvērtēšanā piedalītos visi iesaistītie. Arī secinājumu daļa ir jānovēl līdz plašākai sabiedrībai, tādēļ komunikācijas plāns iesniedzas vēl kādu laiku pēc pasākuma beigām. Tas vairo izpratni sabiedrībā par procesiem pilsētā (vai tas būtu ielas remonts, vai kāda jauna risinājuma ieviešana) un rada veiksmīgu pamatu un pieredzi ne tikai nākamajiem notikumiem, bet arī sabiedrības izpratni un iesaisti.

Atbildīgais – visi iesaistītie

Pagaidu izmantošana.

Ekonomiskās krīzes, ielguši būvniecības projekti, sabiedrības un politisko spēku nesaskaņas, sarūkošais iedzīvotāju skaits RVC teritorijā – tie ir daži no iemesliem kāpēc nereti pilsētas telpā parādās gadiem ilgi neizmantotas teritorijas.

Lai samazinātu neizmantoto teritoriju daudzumu un to vidi degradējošo ietekmi RVC, ir iespējams pielietot instrumentu – pagaidu izmantošana.

Saskaņā ar spēkā esošajiem RTIAN¹, pagaidu izmantošana var būt: pagaidu ģimenes dārziņi, auto novietnes un atklāti sporta laukumi. Autonovietnes vairumā gadījumu arī piepilda tukšos robos RVC telpā. Un RTIAN punkts par autostāvvietu aprīkošanu ar apstādījumiem² gan tiek vāji pildīts.

Gan Pasaules piemēros redzam, gan Rīgas robežās popularitāti ir ieguvuši tādi pagaidu izmantošanas modeļi kā kultūrvietas, atpūtas vietas, ēstuves, pop-up veikali, āra kino, nu arī mazdārziņi.

¹ RTIAN 2.4. Teritorijas pagaidu izmantošana.

² RTIAN p.11.2.3. autonovietnē ierīko apstādījumus;

Brīvo teritoriju pagaidu izmantošanas galvenās priekšrocības ir sakopta un oranizēta vide, negaidot lielu laika posmu līdz zemes īpašnieks realizēs savas ieceres, kas bieži tiek atliktas finansiālu vai juridisku sarežģījumu dēļ. Apkārtējā teritorijā uzlabojas drošība, jo pamestā teritorija tiek apdzīvota. Bieži šādas vietās attīstās vietējās kopienas kultūrvietas, kas stiprina vietējo iedzīvotāju kopienas izjūtu, tā veicinot pašaušanos un drošības sajūtu apkaimē. Riski saistāmi ar potenciālo vietas attīstību un pieaugošo dārdzību. Sakārtojot vidi neizmantotajā teritorijā, ieguvēja ir visa tuvējā apkārtnē, kas bieži noved pie cenu kāpuma, jo dzīves vide uzlabojas. Tādā veidā bieži cilvēki un organizācijas, kas tiešā veidā ir veicinājuši šo vides kvalitātes uzlabošanu, vairs nevar atļauties šīs vietas nomāt.

Kādi pagaidu izmantošanas modeļi būtu piemēroti Rīgai, Rīgas vēsturiskajam centram? No šobrīd likumiski iespējamajiem, autostāvietas vismazāk atbilst RVC raksturam. Ir jārisina jautājums kā pašvaldība var veicināt tādas pagaidu izmantošanas formas kā zaļās un rekreācijas teritorijas sportam un atpūtai, bet piebremzēt zemas kvalitātes autostāvietu veidošanu. (Vai stingrāt kontrolēt autostāvvietu apzaļumošanas realizēšanu ieviešot konkrētu apzaļumotās platības %)

Pagaidu izmantošanas laika nogrieznis var ilgt no dažām dienām nedēļas nogalē līdz vairākiem gadiem. Laiks no 1 līdz 5 gadiem ir samērīgs laika posms, kurā zemes gabala īpašnieks var risināt ar potenciālo teritorijas attīstību vai apbūvi saistītus jautājumus (izpēte, projektēšana, ekonomiskā kalkulācija, inženierkomunikāciju tīklu izbūve līdz attīstības teritorijai).

Panēmieni, ar kādiem pašvaldība sekmētu RVC brīvo teritoriju pagaidu izmantošanu:

- ✓ Pašvaldība var izdot saistošos noteikumus, kas ļautu piemērot nekustamā īpašuma nodokļu atlaides zemes īpašniekam, kas savā īpašumā īsteno vai nodod to pagaidu izmantošanā;
- ✓ Izglītojoši pasākumi, kas uzskatāmi parāda, ka pagaidu izmantošanas pasākumi var celt vietas un apkaimes prestižu, pilsētvides kvalitāti un nekustamā īpašuma vērtību. (FreeRiga piemēri ar ēku pagaidu izmanosanu).